

Ρομανική “Νορμανδική” τέχνη

Καλλιτεχνικό ρεύμα που κυριάρχησε στη μεσαιωνική*Ευρώπη τον 11ο – 12ο αι.

*Μεσαίωνας: περίοδος μεγάλων αναταραχών που αρχίζει μετά την κατάλυση του δυτικού ρωμαϊκού κράτους και φτάνει έως την Αναγέννηση.

Πρόκειται να μελετήσουμε σχετικά με αυτά που ακολούθησαν της Ρωμαϊκής εποχής δηλαδή την ύστερη αρχαιότητα στη Δύση.

Αββαείο των Βενεδικτίνων, Ρομανικός ρυθμός
(Μούρμπαχ, στη νότια Αλσατία), 1160

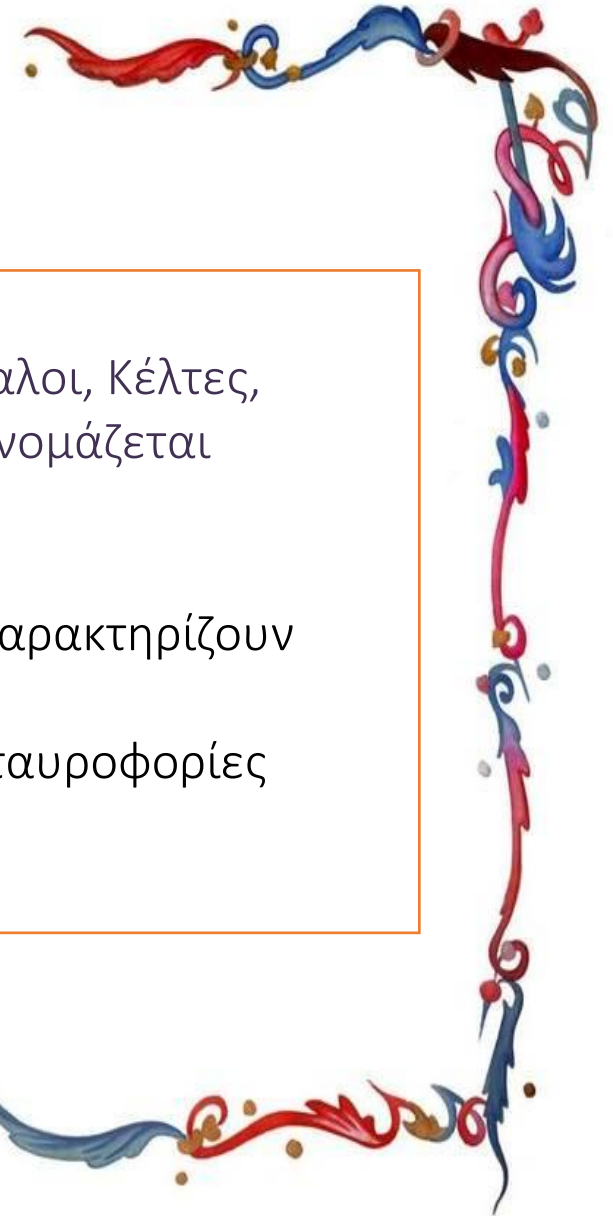

ΕΙΣΑΓΩΓΗ

Με την κατάλυση του Ρωμαϊκού κράτους από τους λαούς του Βορά (Γότθοι, Βάνδαλοι, Κέλτες, Σάξονες, Ούνοι κ.α.) ξεκινάει η μεγάλη περίοδος με θεοκρατικό χαρακτήρα, που ονομάζεται Μεσαίωνας.

Την περίοδο αυτή οι επιδράσεις της Ρωμαϊκής – Βυζαντινής και Αραβικής τέχνης χαρακτηρίζουν τις καλλιτεχνικές δημιουργίες.

Θα λέγαμε ότι θεωρείται μια μεταβατική περίοδος την οποία χαρακτηρίζουν οι σταυροφορίες και οι **θεοκρατικές απόψεις** για τον κόσμο.

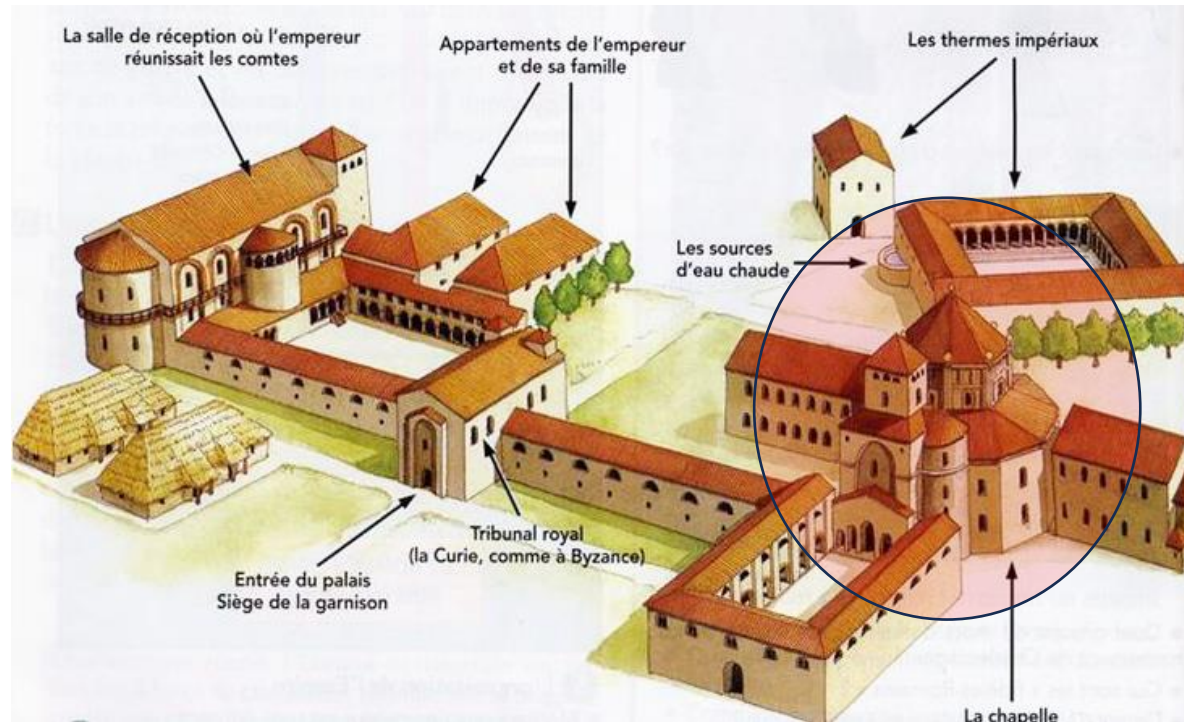

Καρλομάγνος:

Σημαντική μορφή αυτή την περίοδο, ο **Καρλομάγνος**, Φράγκος βασιλιάς ο οποίος θα επιβάλει τον Χριστιανισμό στο Βορρά.

Κάρολος ο Μέγας, ο αποκαλούμενος Πατέρας της Ευρώπης. Θα προστατέψει τις τέχνες που έχουν κυρίως διδακτικό χαρακτήρα και διαδίδουν τη νέα θρησκεία και το μεγαλείο της αυτοκρατορίας. Ένωσε το μεγαλύτερο μέρος της Δυτικής Ευρώπης και κήρυξε την Καρολίγγεια Αναγέννηση.

Σήμερα, στον καθεδρικό ναό του Άαχεν (γοτθικός ναός στη Γερμανία) είναι ενσωματωμένο το παρεκκλήσι του παλατιού με τον θρόνο του Καρλομάγνου.

Κατά την περίοδο του πρώιμου Μεσαίωνα η τέχνη εκφράστηκε κυρίως:

- ❖ στην εκκλησιαστική αρχιτεκτονική και γλυπτική
- ❖ την εικονογράφηση χειρογράφων
- ❖ τη μικροτεχνία.

St. Peter and St. Paul at Cluny, France, 1088–1130.

San Vittore alle Chiuse, Genga (1011)

***Ρ
ο
μ
α
ν
ι
κ
ή***

Αρχιτεκτονική

Όπως είδαμε στο προηγούμενο κεφάλαιο, με την επικράτηση του Χριστιανισμού αυξάνεται η ανάγκη για δημιουργία λατρευτικού χώρου.

Τον 4^ο αιώνα χτίστηκαν οι πρώτες εκκλησίες και αποτελούν την απαρχή μιας Αρχιτεκτονικής παράδοσης χιλίων χρόνων.

Κυρίαρχος **τύπος παλαιοχριστιανικού ναού** όπως και στο Βυζάντιο: η **Ρωμαϊκή κάτοψη της λεγόμενης βασιλικής** = ορθογώνιο κτίριο με κιονοστοιχίες που το χωρίζουν σε κλίτη, με κόγχη στην ανατολική πλευρά και ξύλινη στέγη. (περισσότερα θα δείτε στις διαφάνειες της Βυζαντινής Αρχιτεκτονικής)

Η "Basilica" ήταν η αίθουσα του θρόνου του Μεγάλου Κωνσταντίνου στο Τριρ.

Basilica of Sant' Apollinare στη Ραβέννα

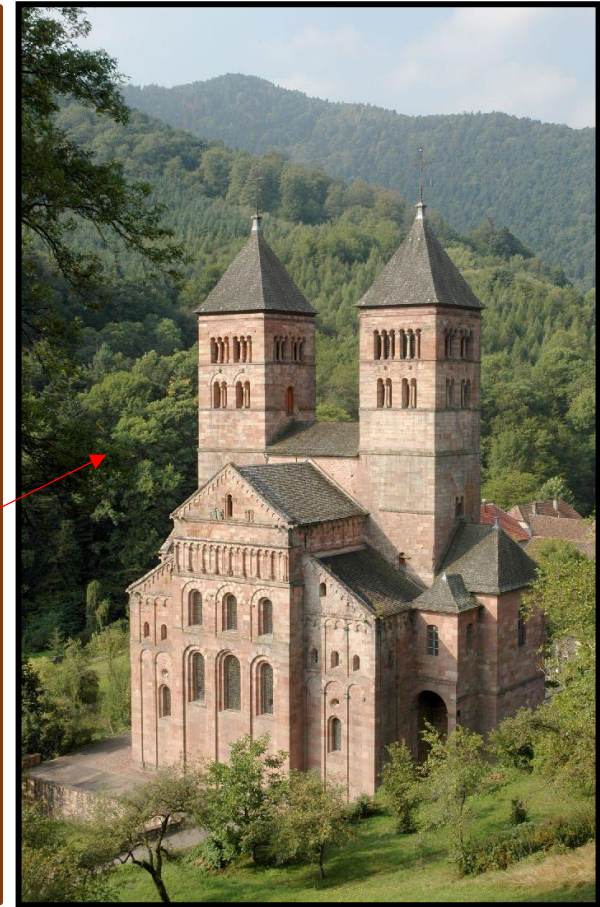
Πως είναι ένας Ρομανικού τύπου ναός;

Ο ΡΟΜΑΝΙΚΟΣ ΝΑΟΣ

Πως είναι ένας Ρομανικού τύπου ναός;

Έχει ελάχιστα ανοίγματα ενώ αναπτύσσει εγκάρσια κόγχες ή κλίτη σχηματίζοντας σε κάτοψη τον λατινικό σταυρό.

Εξωτερικά θα αναπτύξει αριστερά και δεξιά, τα κωδωνοστάσια - πυργίσκους.

Ο ΡΟΜΑΝΙΚΟΣ ΝΑΟΣ

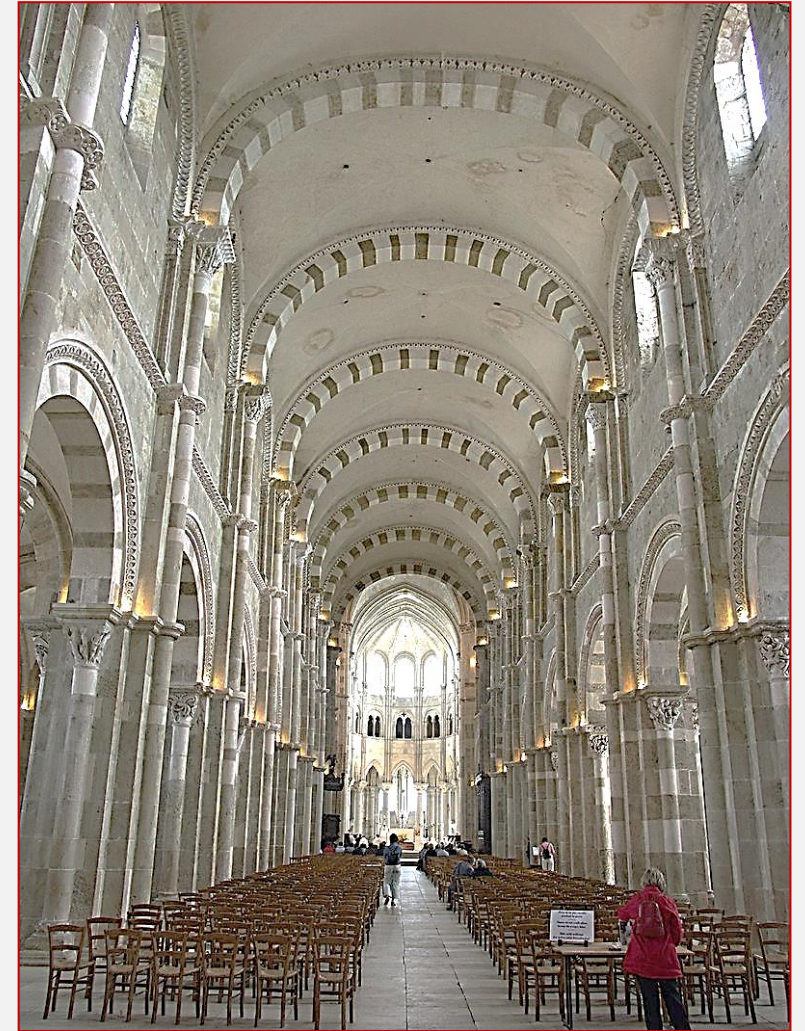
(Πως είναι ένας Ρομανικού τύπου ναός;)

Είναι πέτρινος με επίμηκες το κυρίως κλίτος για να εξυπηρετήσει τις λατρευτικές ανάγκες της συνάθροισης των πιστών.

Τα πλαϊνά κλίτη, δεξιά και αριστερά του ναού στηρίζουν μαζί με τους πεσσούς, τα βάρη του κυρίως ναού.

Διαμορφώνεται η πέτρινη τοξοστοιχία με τους ημικυκλικούς θόλους που αντικαθιστά την ξύλινη σκεπή.

Εσωτερικό του ναού της Αγίας Μαγδαληνής στο Βεζελέ της Γαλλίας, πρώιμος 12ος αι.

Από Jean-Christophe BENOIST - Έργο αυτού που το ανεβάζει, CC BY 2.5,
<https://commons.wikimedia.org/w/index.php?curid=2085864>

Διαβάζουμε

Εικ. 5. του βιβλίου
Ο ρομανικός ναός του Αγίου Μιχαήλ
(1001 -1033),
Γερμανία:

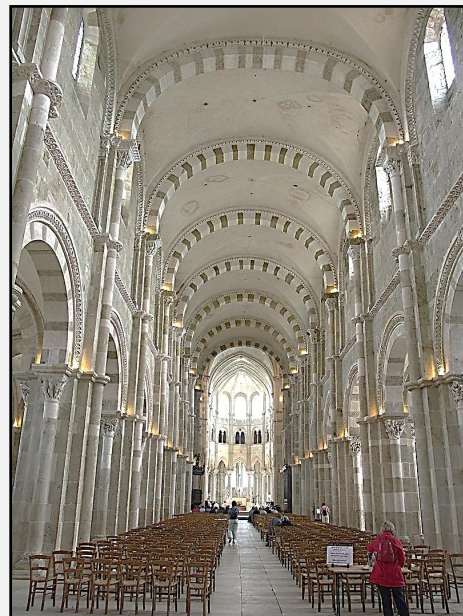

Τα πέτρινα τόξα και οι καμάρες στηρίζονται σε τεράστιους πεσσούς. Τα πλαϊνά κλίτη είναι αυτά που δέχονται τα φορτία του κυρίως ναού και στηρίζουν ολόκληρη την κατασκευή, διοχετεύοντας το βάρος στο έδαφος. Αυτή η δομή συνεπάγεται την εξάρτηση όλων των κατά μήκος στοιχείων της τοιχοποιίας του κτιρίου, σε συνδυασμό με τα τόξα και με τις αψίδες.

Ο ROMANIKΟΣ ΝΑΟΣ = Εξωτερικά θα αναπτύξει αριστερά και δεξιά, τα κ..... – π..... . Είναι σ....., πέτ..... με επ..... το κυρίως κλ..... για να εξυπηρετήσει τις λατρευτικές ανάγκες της συνάθροισης των πιστών.

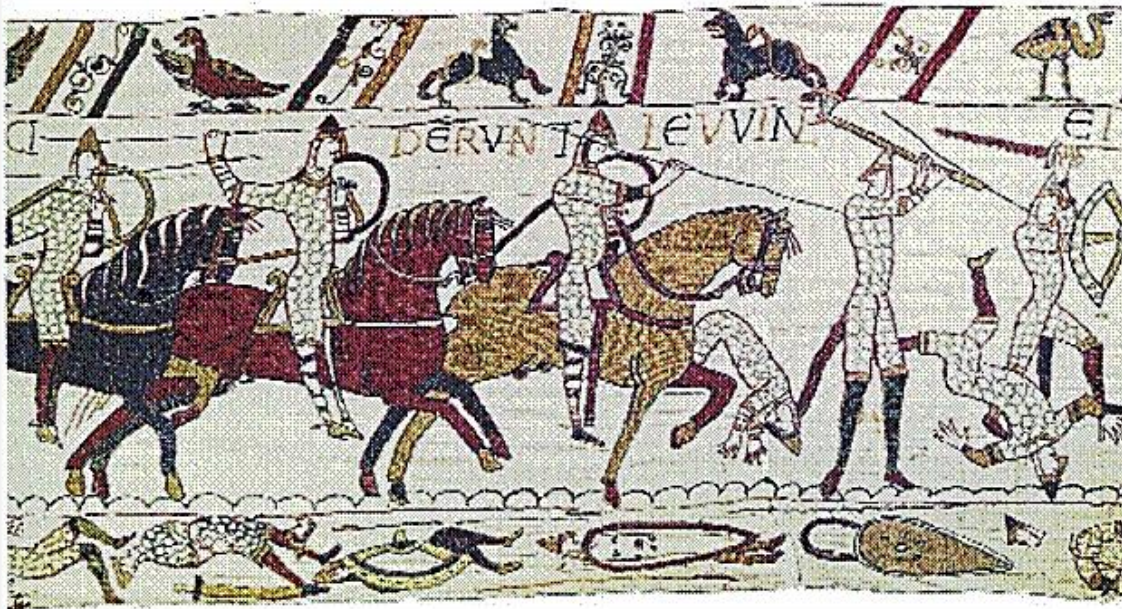
Τα πλ..... κλίτη, δεξιά και αριστερά του ναού στηρίζουν μαζί με τους π....., τα βάρη του κυρίως ναού.

Διαμορφώνεται η πέτρινη τ..... με τους ημ..... θόλους που αντικαθιστά την ξ..... σκεπή.

(συνέχεια)

Εξαιρετικό δείγμα διακοσμητικής τέχνης που αναπτύχθηκε την εποχή αυτή είναι: α. οι τοιχοτάπητες.

Εικ. 4 του βιβλίου:

“Ο θάνατος των αδελφών Χάρολντ”

1066-1077 περίπου

Λεπτομέρεια του τοιχοτάπητα Μπαγιέ: εξιστόρηση της κατάκτησης της Αγγλίας από τους Νορμανδούς και συγκεκριμένα από τον Γουλιέλμο τον κατακτητή.

Η αφήγηση χαρακτηρίζεται από απλότητα.

Είναι ένα μακρύ κομμάτι υφάσματος, με πλαίσια στο επάνω και στο κάτω μέρος του, τα οποία περιλαμβάνουν σχόλια για τα γεγονότα που εκτυλίσσονται στο κυρίως μέρος του έργου.

Το επάνω μέρος διακοσμείται με συμβολικά ζώα - το κάτω μέρος παρουσιάζει νεκρούς στρατιώτες, όπλα και πανοπλίες.

“Ο θάνατος των αδελφών Χάρολντ” 1066-1077 περίπου, λεπτομέρεια

β. Οι μικρογραφίες χειρογράφων

Τα Ιστορημένα χειρόγραφα

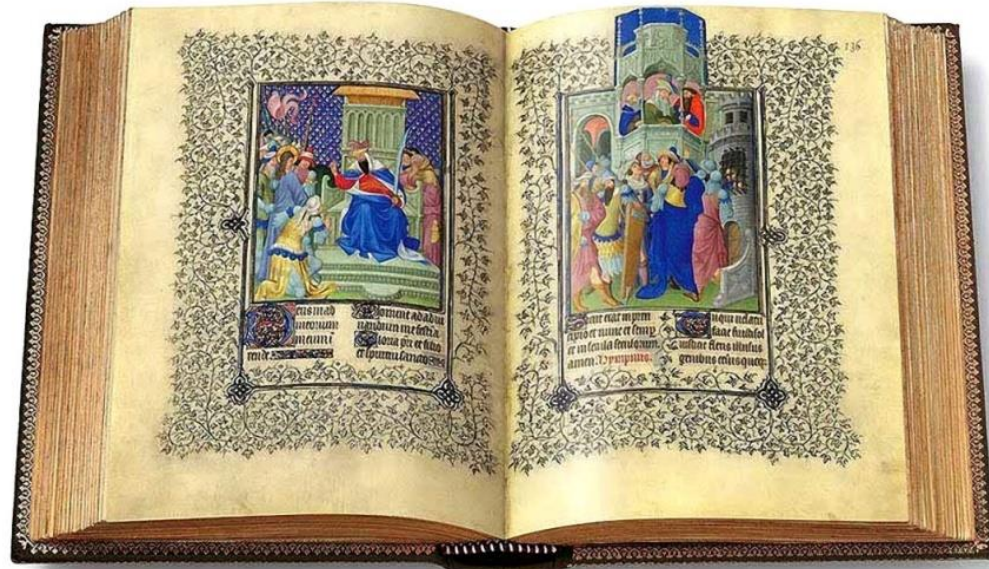
Καρλομάγνος = Κάρολος ο Μέγας, ο αποκαλούμενος Πατέρας της Ευρώπης.
(δείτε στην εισαγωγή την 3^η διαφάνεια)

(να θυμάστε) αυτή την περίοδο, ο **Καρλομάγνος**, θα προστατέψει τις τέχνες που έχουν κυρίως διδακτικό χαρακτήρα.

Πίστευε βαθιά στο διδακτικό χαρακτήρα της τέχνης, που θα διέδιδε το Χριστιανισμό και θα εξιστορούσε το μεγαλείο της αυτοκρατορίας του παντού.

Τα πρώτα καρολίγγεια χειρόγραφα εξιστορούσαν την Αγία Γραφή και ήταν διακοσμημένα με τις μορφές του Χριστού και των Ευαγγελιστών.

Οι τεχνικές αυτής της περιόδου ποικίλλουν. Άλλοτε χρησιμοποιείται η τέμπερα και η χρυσή διακόσμηση, και άλλοτε το μελάνι και η πένα.

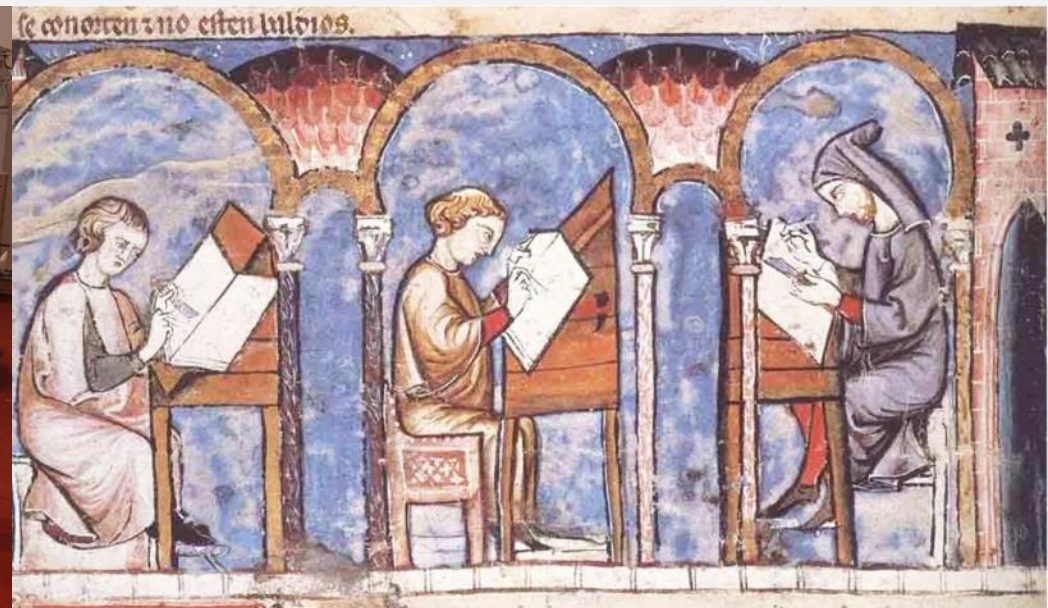
Limbourg Brothers for the Duc de Berry at the beginning of the 15th century

The St. Albans Psalter, England, 12th century

Τα **ιστορημένα χειρόγραφα** (με τις εξαίσιες μικρογραφίες χειρογράφων) που γράφτηκαν στην Αυλή του Καρλομάγνου είναι ένας συγκερασμός βυζαντινών, παλαιοχριστιανικών, αγγλοσαξονικών και γερμανικών παραδόσεων με θρησκευτικό περιεχόμενο.

Οι μοναχοί αντέγραφαν στα Σκριπτόρια, τα κλασικά κείμενα ανεξάρτητα από το θέμα τους.

Σκριπτόριο. Μινιατούρα από χειρόγραφο 14 ου αιώνα. Βιβλιοθήκη του San Lorenzo de l' Escorial, Μαδρίτη.

Η εικονογράφησή τους γινόταν άλλοτε με διακοσμητικά σχήματα στα πλαίσια των κειμένων, στο αρχικό γράμμα μιας σελίδας ή μιας παραγράφου και άλλοτε με μικρογραφικά ζωγραφισμένες παραστάσεις, οι οποίες μπορεί να κάλυπταν μία ολόκληρη σελίδα.

Χαρακτηριστικό τους είναι τα πλούσια χρώματα, με έμφαση στη χρήση του χρυσού και του ασημένιου χρώματος.

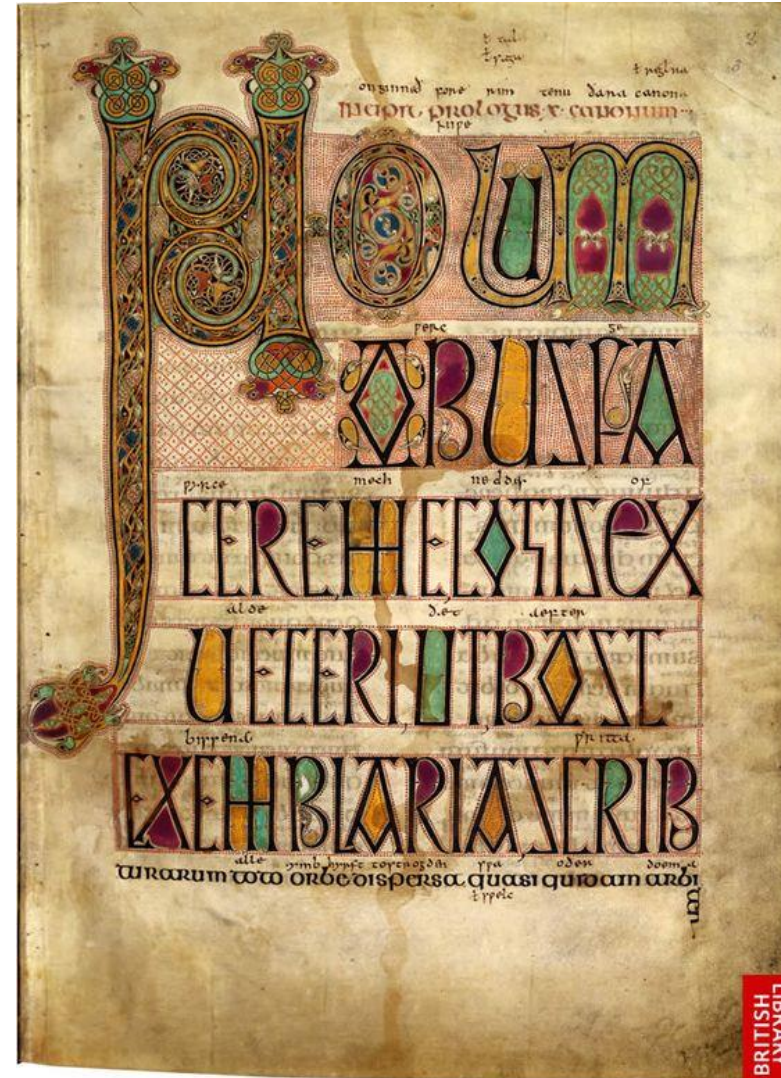
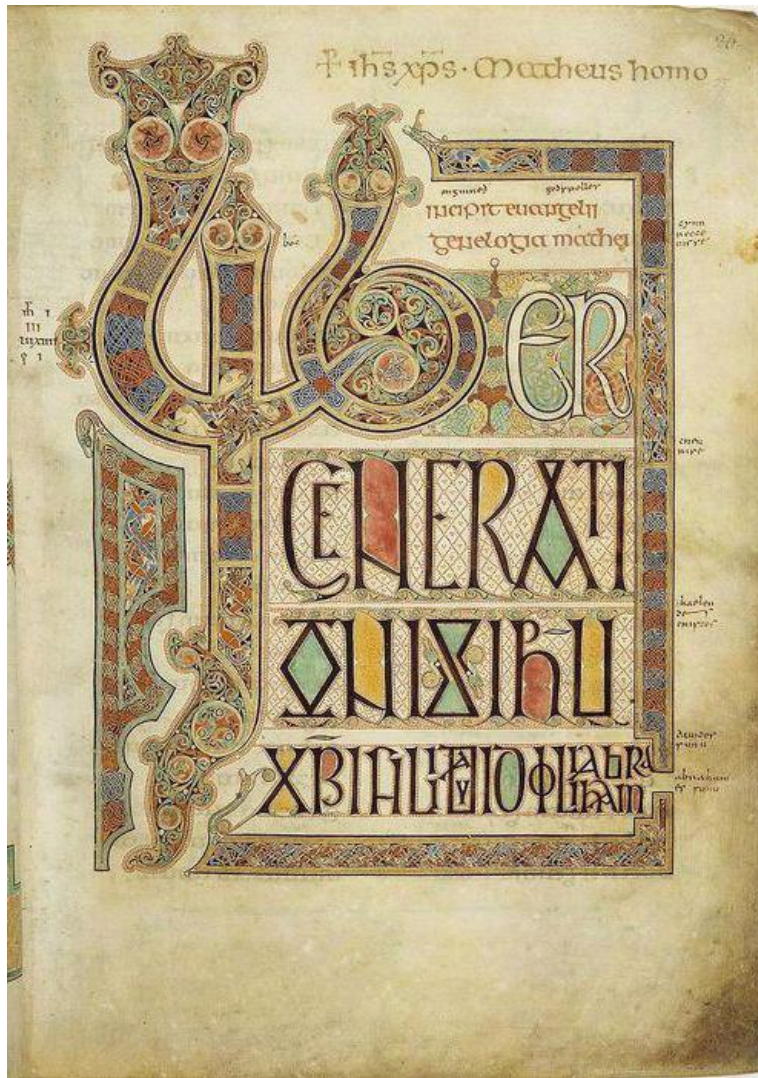
Η δημιουργία των χειρογράφων αυτών σταμάτησε μετά την εμφάνιση της τυπογραφίας και της τυπογραφικής εικονογράφησης (16ος αιώνας).

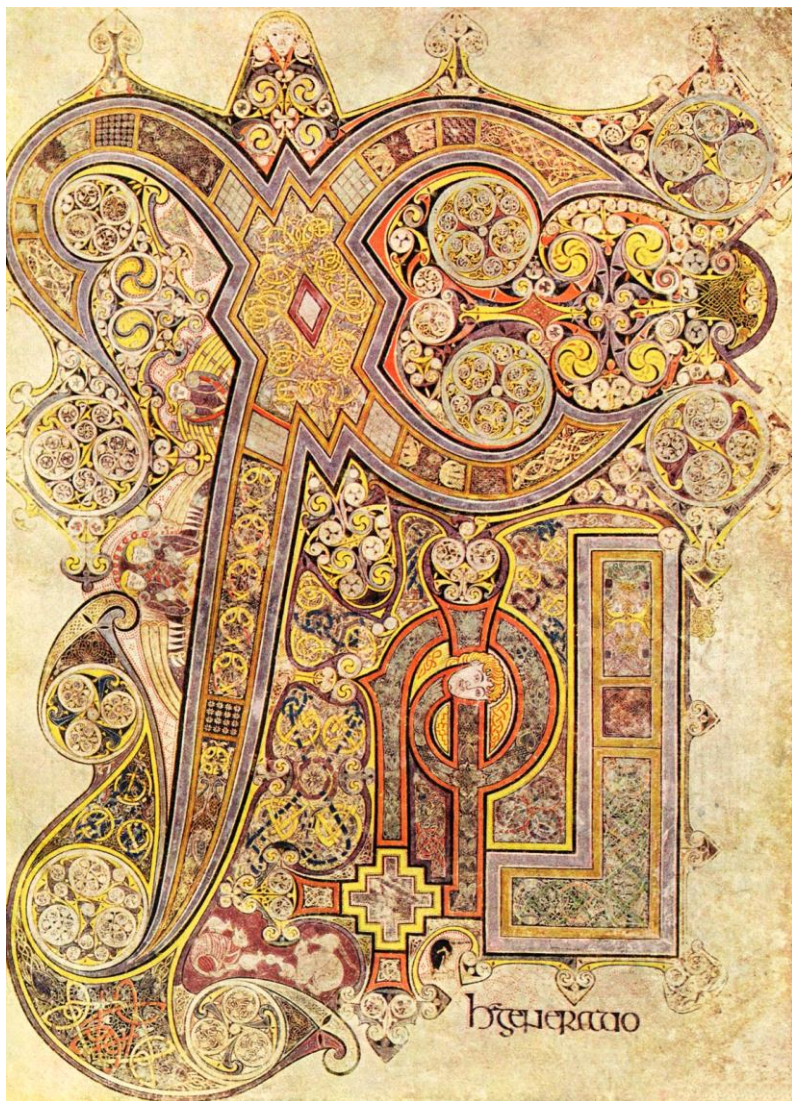
Καρολίγγεια γραφή (800 μ.Χ.)

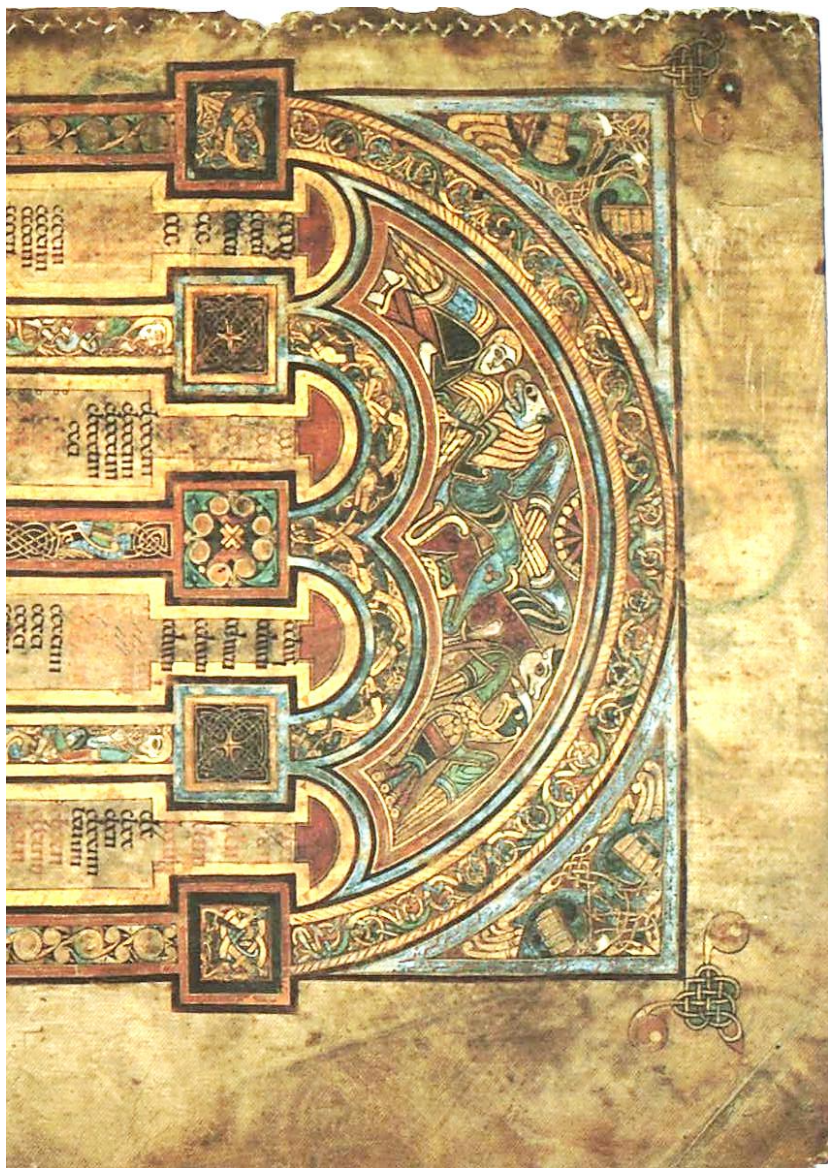
Σε αυτή την καθαρή και απλή γραφή οφείλεται το γεγονός της επιβίωσης των κειμένων της αρχαιότητας.

Ο Καρλομάγνος επέμενε να έχουν όλα τα μοναστήρια και οι καθεδρικοί ναοί σχολεία, μέσα από τα οποία καθιερώθηκε η καρολίγγεια γραφή.

Διαβάζουμε επίσης για τα χειρόγραφα στις εικόνες 2 και 3 του βιβλίου

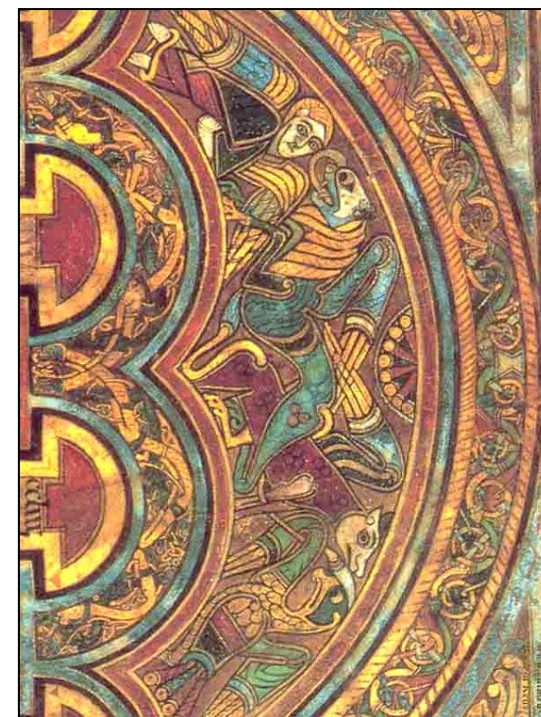

Σελίδα από το Βιβλίο του Κελς (9ος αι. περίπου), Δουβλίνο Τρίνιτι Κόλετζ.

Αυτή τη σελίδα τη διακόσμησαν Σκοτσέζοι μοναχοί με κεφαλαία γράμματα και μικροσκοπικές εικόνες ανάμεσα τους (ανθρώπινες μορφές και ζώα), χωρίς να ενδιαφέρονται για τη νατουραλιστική απεικόνιση αλλά για την πολύπλοκη διακοσμητική δυνατότητα της γραμμής.

Είναι σχεδόν αδύνατον να παρακολουθήσει κανείς πώς διαπλέκονται μεταξύ τους τα συστρεφόμενα μοτίβα (εραλδικά σχήματα), τα οποία διατηρούν ταυτόχρονα αρμονία στο σχέδιο και στο χρώμα.

λεπτομέρεια

Σελίδα από τη Σύνοψη του Σαιντ-Ντενί (14ος αι.), Παρίσι, ΑΒαείο Σαιντ - Ντενί.

Στο κείμενο, που αναφέρεται στην ημέρα της γιορτής του Αγίου Διονυσίου, περιλαμβάνεται μια θαυμάσια εικονογράφηση του γράμματος "Ο", μέσα στο οποίο περιγράφεται μια ιστορία με ένα ελάφι που τρέχει να κρυφτεί στην εκκλησία, κυνηγημένο από ένα στρατιώτη. Η διακόσμηση της σελίδας είναι εντυπωσιακή.

<https://gr.pinterest.com/pin/13862711339059524/>

<https://gr.pinterest.com/pin/53409945568800368/>

<https://gr.pinterest.com/pin/2955555997144207/>

